

Çocuklarda Değer Eylemlerinin Oluşumunda Bakım Personellerinin Rolü

Murat ŞAHİN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
murat.sahin@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-9025-1860

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.982306

Geliş Tarihi: 13.08.2021

Revize Tarihi: 07.02.2022

Kabul Tarihi: 03.03.2022

Atıf Bilgisi

Şahin, M. (2022). Çocuklarda değer eylemlerinin oluşumunda bakım personellerinin rolü. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 101-112.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı koruma bakımı altında yaşayan çocuklara hangi değer eylemlerinin kazandırıldığını ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Kolektif olgular olarak görülen değerler, insan eylemlerine yön veren standart ölçülerdir. Kurum bakım türlerinden biri olan çocuk evlerinde vardiya usulü çalışan çocukların bakım ve gelişimlerinden sorumlu olan 3 bakım personeli bulunmaktadır. Bakım personellerinin sosyal onay ve model alıcı rolleriyle, çocuklar değer eylemlerini gerçekleştirmektedir. Ankara Çocuk Evleri ile sınırlandırılan bu çalışma çerçevesinde 9-12 yaşları arasında 9 kız ve 15 erkek çocuk ile yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın analizi içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmada kuramsal olarak Schwartz'ın temel değerler kuramından faydalanılmıştır. Buna göre ortaya konulan evrensel değer tipleri ve kültürel düzeyde temel değerler belirlenmiştir. Buna göre Değer Eylemleri teması altında 12 farklı kod belirlenmiş ve bunlara ilişkin katılımcıların görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir. Buna göre çocuk evlerinde evrensel olarak başarı ve uyumluluk değer tipleri; kültürel olarak kendini güçlendirme ve muhafazakârlık değerleri öne çıkmaktadır. Sonuç olarak araştırmanın ortaya çıkardığı bulgular genel olarak değerlendirildiğinde çocuk evlerinde yaşayan çocukların benimsediği değer eylemlerin Schwartz'ın değerler kuramı çerçevesinde ortaya konan değer tipleri ve kültürel değerler açısından uyumlu olduğu görülmektedir. Öneri olarak bu tür değer araştırmalarında ortaya çıkabilecek farklılıkları gözlemlenmek ve anlayabilmek için boylamsal çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Değerler, değer tipleri, temel değerler, çocuk evleri, Schwartz'ın Değerler Kuramı.

The Role of Care Personnel in the Formation of Value Actions in Children

ABSTRACT

This research is a case study that aims to reveal which values care personnel contribute to the formation. The aim of this research is to reveal which value actions are given to children living under protective care. The study was designed as a case study from qualitative research designs. Values, seen as collective phenomena, are the standard measures that guide human actions. There are 3 care personnel who are responsible for the care and development of children working in shifts in children's homes, which is one of the institutional care types. With the social approval and model taker roles of caregivers, children perform value actions. Within the framework of this study, which was limited to Ankara Children's Houses, semi-structured interviews were conducted with 9 girls and 15 boys between the ages of 9-12. The analysis of the research was made with the content analysis method. In the study, Schwartz's theory of basic values was used theoretically. Accordingly, the types of universal values and the basic values at the cultural level were determined. Accordingly, 12 different codes were determined under the Value Actions theme and the opinions and thoughts of the participants were included. Accordingly, universally success and compatibility value types in children's homes; culturally, self-empowerment and conservatism values come to the fore. As a result, when the findings of the research are evaluated in general, it is seen that the value actions adopted by the children living in children's homes are compatible in terms of value types and cultural values revealed within the framework of Schwartz's theory of values. As a suggestion, longitudinal studies are needed to observe and understand the differences that may arise in such value studies.

Keywords: Values, value types, basic values, children's homes, Schwartz'ın Values Theory.

Giriş

Gündelik hayatta, değerle ilgili söylemlere sıklıkla rastlamaktayız. Genel olarak değer kavramı gündelik hayatta, arzu ettiğimiz, ilgi ve ihtiyaç duyduğumuz şeyler için kullanılmaktadır (Çoban, 2017). Gündelik hayat akışımızı biraz dikkatli incelediğimizde örneğin alışveriş, matematik, sosyal ilişkiler tamamen değerler üzerine inşa edilmektedir. Değerler olmaz ise toplumsal hayatın içinde kaos

oluşması muhtemeldir. Toplumsal hayatın sürdürülebilir hale gelebilmesi, ancak değerler ile mümkün olabilmektedir. Toplum içerisinde bireylerin sergilediği ortak eylemler, değerlerin göstergesi olarak kabul edilmektedir. İnsan hayatında karşılaşılan her olay ve olgular, değerler penceresinden ele alınmaktadır.

Değerler olgusu, sosyal bilimlerde oldukça tartışmalı bir konudur. İnsan eylemlerini açıklamada kullanılan değerler, sosyal bilimlerde farklı açılardan ele alınmakta ve üzerinde bir uzlaşma bulunmamaktadır. Değerler konusuna felsefe, ortaya çıkan davranımın sonuçları; psikoloji, inançlar çerçevesinde insan eylemlerine rehberlik edici boyutları (Güngör, 2019; Rokeach, 1973) ve sosyoloji de insanın eylemlerinde kullandığı ölçü aracı olarak kullanması açısından yaklaşmaktadır (Schwartz, 1992). Ancak hangi disiplini ele alırsak alalım, değerler olgusunun kaynağı toplum ve toplumun kültürel yapısıdır. Dolayısıyla değer olgusu, sosyalleşme sürecinde kolektif yaşantılarla kazanılmaktadır. Sosyal etkileşim olmadan, değerlerin oluşması ve benimsenmesi mümkün değildir. Değerler, birey üzerindeki sosyal baskı aracı veya toplumun bireyden beklentilerini göstermektedir. Buna göre değerler, toplumsal bir varlık olarak kabul edilen insanın duygu, düşünce ve davranışlarını yönlendiren standart ölçüler olarak tarif edilmektedir (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992). Ancak sosyalleşme sürecinde kazanılan bu standart ölçüler, toplumlara göre ve hatta aynı toplumun değişik zamanlarında da farklılaşmaktadır. Örneğin bir toplumun bundan yüz yıl önceki değerleri ile bugünün değerleri arasında farklılıklar olması doğal görülmektedir. Geçmiş ile bugün arasında birçok değişimler meydana gelmektedir. Dolayısıyla değerler de bu değişim süreçlerinden etkilenmektedir.

Değerler toplumsal çatışma ve uyumun aracı olarak görülmektedir (Schwartz, 1992). Diğer bir ifadeyle toplumsal çatışma ve uyumun kaynağı, değerlerdir. Dolayısıyla toplumlar değerler etrafında birleşmekte ve bütünleşmektedir. Toplumlar arasındaki değer farklılıkları kültürden kaynaklanmaktadır. Sosyolojik olarak kültür, aynı zamanda bir ayırım yapma etkinliği olarak görülmektedir (Bauman, 2018). Dolayısıyla değerler de, toplumdaki bireyin eylemlerini birbirinden ayırmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu bağlamda değerler, toplumların normlarından, inanç ve ahlakından, tutum ve davranış kalıplarından, sosyal ihtiyaçlarından beslenmekte ve insan eylemlerini motive etmektedir. Kültür ise insanın karşılaştığı sorunlara ilişkin ürettiği pratik çözümlerdir (Malinowski, 1990). Pratik bu çözümler, sosyal ilişkileri de etkilemekte ve dolayısıyla sosyal ilişkiler değerler üzerinden yürütülmektedir.

Bu çalışmada kurum bakım türleri arasında kabul edilen çocuk evlerinde görevli bakım personelleri tarafından çocuklara hangi değerlerin kazandırılmaya çalışıldığının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Değerlerin oluşumunda bakım personelleri çocuklar tarafından model alınmaktadır. Çocuklarda değerlerin oluşumu ve aktarımında “sosyal onay” ve “model alma” şeklinde gerçekleşmektedir. Değerler ve değerlere ilişkin davranışlar büyük ölçüde “model alma” ile gerçekleşmektedir (Bandura, 1977). Değerlerin oluşmasında ve benimsenmesinde sosyal onay belirleyici bir yer tutmaktadır. Onaylanan davranışlar süreç içerisinde değerlere dönüşmektedir. Çocuklar için model alınan ve onaylanan davranışlar sosyal pekiştiriciler olarak görülmekte; böylece davranışlar kazanılmakta ve kalıcı hale gelmektedir (Dilmaç, 2007). Sosyal öğrenme yaklaşımına göre, değerler insanın içinde yetiştiği yakın çevreden beslenmektedir (Özbay, 2004). Çocuk evlerinde yaşayan çocukların yakın çevresini bakım personelleri, ev sorumluları ve aynı evde beraber kaldığı diğer çocuklar oluşturmaktadır. Dolayısıyla çocuk evleri, salt bir bakım personeli ve çocuk arasındaki ilişki değildir. Aynı evde 5-8 çocuğun kaldığı ve buradaki çocukların psiko-sosyal gelişimlerini takip eden bakım personelleri yer almaktadır. Her bir çocuk evinde görevli 3 bakım personeli bulunmakta ve bunlar vardiya usulü çalışmaktadır. Değer oluşumunun gerçekleşebilmesi için sosyal etkileşim süreçlerinde üç durum bulunması gerekmektedir. Bunlar olumlu bağlanma, grupla özdeşleme ve grup üyelerine bağlılığı geliştirmektir (Schwartz, 2006b). Diğer bir ifadeyle çocuk evlerinde de bakım personelleri ve çocuklar arasındaki bağlanmanın derecesi, ev ortamında oluşan bağlılık ve grubu kabullenme, değerlerin nasıl ve ne yönde oluşacağını etkilemektedir.

Değerlerin oluşması ve benimsenmesi için çocuğun sergilediği eylemlerini sosyal çevresinin desteklemesi ve onaylaması gerekmektedir. Ancak değişen koşullar değerler ile ilgili yaklaşımları da değiştirmektedir. Bu anlamda değerler, statik yapılar değildir. Toplumda meydana gelen

değişimlerden etkilenmektedir. Sosyal değişim süreçlerinde değerlerin yeniden oluşmasında insan davranışlarının pekiştirilmesi için sosyal onay gerekmektedir. Değerlerin oluşumu ve aktarımı sosyalleşme süreciyle gerçekleşmektedir. İnsanın sosyalleşme sürecinin belirleyici ve etkili çevresel faktörlerden birisi olarak aile kabul edilmektedir. Bu bağlamda değerler ailede oluşmaya ve öğrenilmeye başlamaktadır (Dilmaç, 2007). Toplumun kültürünün çeşitli unsur ve şekilleri aile tarafından birer değere dönüştürülerek çocuklara aktarılmaktadır. Değer oluşumunda bütün eğitim kaynaklarına göre ailenin önemli bir rolü olduğu söylenebilmektedir (Güngör, 2019). Sosyolojik olarak toplumun çekirdeğini oluşturan ve en küçük sosyal yapısı olarak kabul edilen aile günümüzde anne, baba ve çocuklardan oluşmaktadır. Aile yapısı aynı zamanda değerlerin oluşumu, kaynağı ve aktarımı konusunda belirleyici bir yerde bulunmaktadır. Aile, kuşaktan kuşağa aktarılan değerlerin taşıyıcısı olarak kabul edilmekte ve değerler her ailenin etkin üyeleri ebeveynler tarafından şekillenmektedir. Dolayısıyla çocuklar ebeveynlerinden öğrendiği veya rol model aldıkları değerleri benimsemektedir.

Aile yapısında oluşan farklı sorun alanları sebebiyle bazı çocuklar ebeveynlerinden ayrı kalmak durumuyla karşılaşmaktadır. Bu durumda bulunan her çocuk devlet tarafından korunmaktadır. Farklı nedenlerden dolayı ebeveynlerini kaybeden veya ebeveynlerinden uzakta yaşamak zorunda kalan çocukları takip edebilmek amacıyla farklı bakım türleri geliştirilmiştir. Ancak uygulamalara bakıldığında devlet korumasına alındığında hem psikososyal gelişimi açısından hem de değer oluşumu/aktarımı konusunda değer çatışması başta olmak üzere önemli bazı sorun alanlarını içerisinde barındırmaktadır. Bütün toplumlar, çocukların gelişimlerine yönelik sosyal politikalar üretmeye çalışmaktadır.

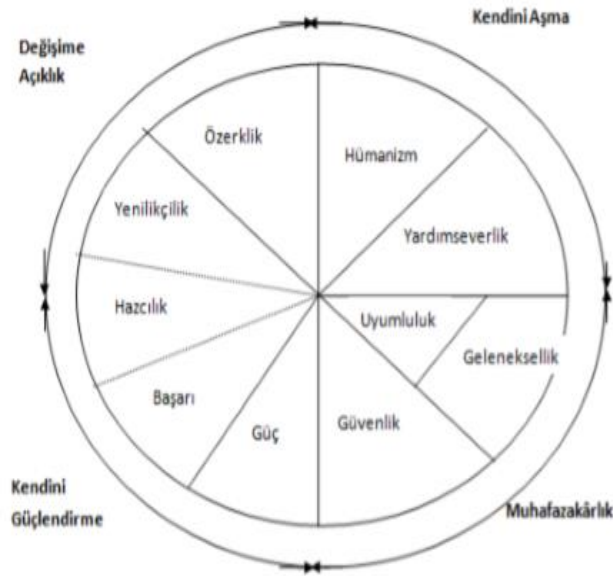
Dünyada farklı yaşantılardan kaynaklı olarak ailelerinden ayrılan çocuklar bulunmaktadır. Bu tür çocuklara yönelik farklı koruma bakım türleri bulunmaktadır. Türkiye’de devlet koruması altında olan çocuklar için işleyişleri farklı olan kurum bakım türleri bulunmaktadır. Bunlar çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları ile çocuk evleri ve çocuk evleri sitesi adı altında faaliyetlerini yürütmektedirler. Bu durum resmi olarak “0 - 18 yaş grubunda olup haklarında korunma kararı ve/veya bakım tedbiri kararı alınmış olup kuruluş bakımında bulunan çocukların korunması, bakımı, eğitimi, bir iş ve meslek sahibi yapılarak topluma yararlı bireyler hâline getirilmeleri ile ilgili her türlü çalışmalarını yapmak/yaptırmak, izlemek ve koordine etmek.” şeklinde tarif edilmektedir (Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Teşkilat ve Görevlerine İlişkin Yönerge, 2011). Türkiye’de 2005 yılında uygulamaya konulan Çocuk Evlerinde birbirleriyle uyumlu “0-18 yaş arasında, 5-8 çocuğa bir ev ortamı yaratılarak” (SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 2008) o çocukların korunma ve bakımları sağlanarak, bedensel ve psikososyal gelişimleri ile eğitimlerinin tamamlanması hedeflenmektedir. Çocuk evleri çocuklar açısından aile olma özelliğini göstermesi açısından dikkat çekmektedir. Çünkü koruma bakım türleri içerisinde aile ve sosyal hayata benzeme özelliği bakımından en yakın bakım türünün çocuk evleri olduğu görülmektedir. Bir apartman dairesi içerisinde bulunan çocuk evleri, sosyal hayatın içerisinde tasarlanmıştır. Ancak gündelik hayatlarını aileleri ile değil, bakım personelleri ile geçirmektedirler. Bakım personelleri, devlet koruması alınarak çocuk evlerine yerleşen çocukların büyüğü ve kendilerine model alabilecekleri kişi olarak değerlendirilmektedir. Diğer bir ifadeyle çocuk evlerinde kalan çocuklar, vakitlerinin büyük çoğunluğunu hem bakım personelleri ile geçirmekte hem de onların gözetimi altında bulunmaktadır. Çocuk evlerinde kalan çocuklar, kendisiyle yakından ilgilenen bakım personellerinin gerçek anne ve babası olmadıklarını bilmektedirler. Bu da gerek bakım personelleri, gerekse çocukların yaşantılarında diğer ailelerle karşılaştırıldığında farklı sorun alanları ortaya çıkabilmektedir.

Değerlerin Oluşumunda Schwartz’ın Yaklaşımı

Temel Değerler Kuramı olarak ifade edilen Schwartz’ın değer yaklaşımı farklı toplum ve kültürlerdeki insanların aşına oldukları temel değerleri öne çıkarmaktadır. Buna göre kuram belirgin 10 değer yönelimi belirlemektedir. Belirlenen bu değerler arasındaki hiyerarşik ilişki veya görece önemlerine bağlı olarak ortaya çıkan değer yapılarına odaklanmaktadır. Bu değer yapıları, kültürel olarak ele alınmaktadır. Buna göre bazı değerler kültürel olarak birbiriyle çatışmakta ya da

çalışmaktadır. Schwartz, değerlerin görece önemlerine değil, değer yapıları arasındaki uyum ve çatışmaya gönderme yapmaktadır. Kuramda değerlerin yapısı ile ilgili altı özellik bulunmaktadır (Schwartz, 2006b). Buna göre; “Değerler koparılamaz bir biçimde duygulara bağlı inançlardır. Değerler etkinliği güdüleyen istendik amaçlara gönderme yaparlar. Değerler belirli bir davranış ve durumların üstündedir. Değerler standartlar ya da ölçütler olarak işlev görür. Değerler birbirine görece önemleri temelinde sıraya konurlar. Birçok değer görece önemi davranışa rehberlik eder.” Bu altı temel özellik, değerlerin toplum içerisindeki yerini belirlemektedir.

Toplumda değerler, idealleri temsil etmekte (Ülken, 2016) ve bireyin eylemlerini güdüleyici yönü bulunmaktadır (Silah, 2000). Değerler, insan eylemlerini güdülemekte ve de yönlendirmektedir (Kamer ve Şahin, 2021). Burada değerlerin belirttiği amaç ya da güdünün boyutuna göre değerlerin ayırt edici altı özelliği öne çıkmaktadır. Değerler kuramı her bir eylemin altında yatan güdüye göre belirlenmiş on farklı değer tipi öne sürmektedir. Schwartz’ın kuramsal yaklaşımı bu değer tipleri arasındaki dinamik ilişkileri açıklamaya çalışmaktadır (Schwartz, 2006b). Kuram ayrıca, değer tiplerinin hiyerarşik veya önem derecelerine bağlı olarak ortaya çıkan değer yapıları, temel değerler olarak ele alınmakta ve kültürel olarak farklılığı vurgulamaktadır. Diğer bir ifadeyle Schwartz’ın öne sürdüğü her bir temel değer kültürel arka planı bulunmaktadır.



Şekil 1. Temel değer tipleri ve kültürel değerler arasındaki ilişki (Schwartz, S. H. (1994). Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values. *Journal of Social Issues*, 50(4), ss.19-45)

Şekil 1’e göre Schwartz’ın kuramsal yaklaşımında varsayım olarak 10 değer tipi öne sürmekte ve bu değer tiplerini “Hümanizm”, “Yardımseverlik”, “Uyumluluk”, “Geleneksellik”, “Güvenlik”, “Güç”, “Başarı”, “Hazcılık”, “Yenilikçilik”, “Özerklik” olarak tanımlamaktadır. Bu değer tipleri her toplumda ve her zaman bulunmaktadır. Ancak değer tiplerinin kendi arasındaki uyum ve çatışmaya bağlı olarak kültürel değer yapıları ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda Schwartz, tek tek değerlere değil, değerler arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Buna göre 10 temel değer tipinin arasındaki ilişkiye bağlı olarak, kültürel düzeyde *Değişime Açıklık*, *Kendini Aşma*, *Muhafazakârlık* ve *Kendini Güçlendirme* olmak üzere 4 değer ortaya koymaktadır. Kültürel değerler, toplumlara ve aynı toplumun farklı dönemlerine göre farklılık göstermektedir. Evrensel olarak belirlediği 10 temel değer tipinin kendi içerisindeki çatışma ve uyumuna bağlı olarak 4 temel değer ortaya belirlenmektedir. Bu 4 temel değer, kültürel açıdan ele alınmaktadır. Bir toplumda “*Muhafazakârlık*” ile “*Değişime Açıklık*” değerleri çatışan değerlerdir. Kurama göre bir toplum içerisinde ikisinin aynı anda bulunma ihtimalini düşük olarak değerlendirilmektedir. Örneğin “*Kendini Geliştirme*” değeri ile “*Kendini Aşma*” değerleri de çatışmaktadır ve bu değerler aynı anda bir toplumda bulunması mümkün değildir.

Schwartz, değer tipleri ile temel değerler arasında kavramsal bir ilişki kurmaktadır. Bu ilişkiyi kültür üzerinden açıklamaktadır. Buna göre toplumlar sosyolojik olarak kültür üzerinden tarif edilirken; aynı toplumun mensuplarının sergiledikleri eylemlerde değerler üzerinden tarif edilmektedir. Bir toplumun paylaştığı bütün unsurlar kültür içerisinde ele alınmaktadır. Bir toplumda kültürün temelini değerler oluşturmaktadır. Değerler ise insanlara neyin makul ve tercih edilebilir olduğunu göstermektedir (Schwartz, 2006a). Her kültürde insan eylemlerinin temelini değerler oluşturmakta ve değerler de kültürden kültüre değişebilmektedir.

Birey, değerler sosyalleşme sürecinde kazanmaktadır. Bireyin tercihleri, tutumları ve davranışları seçerken değerleri kılavuz olarak kullanmaktadır. Bireyin sahip olduğu değerler önem sırasına göre hiyerarşik olarak yapılanmaktadır. Buna göre değerler, toplumsal olarak kabul edilen davranış veya hedefler; görece istikrarlı inançlar olarak tarif edilmektedir (Demirutku ve Sümer, 2010). İnsan gereksinimlerinin bilişsel temsilleri olan değerler (Schwartz, 1992), davranışların düzenlenmesinde ve benliğin değerlendirilmesinde bireye yardımcı olan standartlardır (Rokeach, 1973). İnsanın amaçları ve bu amaçlara ulaşmak için sergilediği davranış kalıpları, değerler ile ilişkili olduğu kabul edilmektedir (Morsümbül, 2014). Sosyalleşme sürecinde insanın gereksinimlerine ulaşmak için ortaya koyduğu bilişsel tercihleri, değerleri meydana getirmektedir.

Koruma bakım altında kalan çocuklarda değerlerin oluşumunu Schwartz'ın Temel Değerler Kuramı çerçevesinde açıklanabilir. Çocuk evlerinde kalan çocukların değerlerinin oluşmasında, hem bakım personellerinin ile çocukların yaşantılarındaki özel durumların hem de içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısından etkilenmektedir. Çocuk evleri, çocuk ve bakım personelleri için yaşamsal odağı olan farklı bir süreç olarak görülmektedir. Çocuklar üzerinde değerlerin oluşumunda kültürel faktörlerin yanında model alınan bireylerin belirleyici bir rolü bulunmaktadır. Evde ebeveynler, okulda öğretmenler, koruma bakımı altında kalan çocuklar için bakım personellerinin tutum ve davranışları değerleri belirlemektedir. Değerlerin benimsetilmesinde olumlu bağlanma, grupla özdeşleşme ve grup üyeleri arasındaki bağlılık önemli bir yer tutmaktadır (Schwartz, 2006b, s.268). Çocuk evleri, bağlanma, özdeşleşme ve bağlılık süreçlerinin birlikte yaşandığı yerlerdir. Çocuk evlerinde kalan bakım personelleri ve çocuklar arasındaki sosyal etkileşim süreçlerinin yoğun yaşanmasına bağlı olarak değerler oluşmaktadır.

Bu araştırmanın amacı koruma bakımı altında yaşayan çocuklara hangi değer eylemlerinin kazandırıldığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma kapsamında “Çocuklara göre bakım personellerinin onayladığı ve model olduğu değer eylemleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Yöntem bölümünde araştırma için kullanılan araştırma modeli ve çalışma grubuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Yarıyapılandırılmış görüşme formu ile ilgili bilgiler veri toplama araçları kısmında ifade edilmiştir. Yapılan görüşmeler ve görüşmelerin analizine de verilerin toplanması ve analizi başlığında değinilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli nitel araştırmalardan durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Durum çalışmaları, bir olayı meydana getiren ayrıntıları görmek ve tanımlamak, bir olaya ilişkin muhtemel açıklamaları göstermek ve bir olayı değerlendirmek için kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Gözlem, görüşme, doküman ve söylev analizi gibi teknikler yardımıyla nitel veriler toplanmaktadır (Baltacı, 2019).

Çalışma Grubu

Araştırma Ankara yerleşimi içerisinde bulunan koruma bakım türlerinden olan çocuk evleri ile sınırlandırılmıştır. Bu amaç ve sınırlar çerçevesinde yarı-yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş

ve tarihsel olarak Kasım 2016 - Şubat 2017 arasında Ankara Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi tarafından belirlenen çocuklar arasından amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilen, 7 Çocuk Evinde, 24 çocuk ile görüşülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada görüşme tekniğinden yararlanılmış ve araştırma kapsamında verilerin toplanması amacıyla yarı-yapılandırılmış 7-12 Yaş Çocuk Görüşme Formu (ÇGF) hazırlanmıştır. Oluşturulan forma ilişkin uzman görüşleri neticesinde üç bakım personeli ile pilot çalışma yapıldıktan sonra nihai form oluşturulmuştur. Bu teknikte görüşülen çocukların verdikleri bilgiler arasındaki paralellikler belirlenmeye çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşmeler neticesinde elde edilen verilere içerik analizi uygulanarak elde edilen bulgular yorumlanmıştır. İçerik analizinin temel amacı, toplanan verileri açıklamak için gerekli kavramlara ulaşmak ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Buna göre bulgular bakım personelleri ve çocuklar arasındaki eylemlere bağlı olarak oluşan değerleri bütüncül olarak gösterebilmek amacıyla değer eylemleri teması oluşturulmuş ve Schwartz'ın temel değerler kuramı çerçevesinde yorumlanmıştır.

Araştırmanın Etiği

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda doktora çalışmasından üretilmiştir. Araştırmada veri toplama toplama aracının kullanımı için Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 07.06.2016 tarih ve 70440 sayılı yazısında etik kurul izni bulunmaktadır.

Bulgular

Araştırma kapsamında Ankara çocuk evlerinde yaşayan 9-12 yaşları arasında 9 Kız, 15 Erkek çocuk ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Çocuk evlerinde kalan çocuklarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve bu doğrultuda değer eylemi teması belirlenmiş ve bu temanın altında, çocukların verdikleri cevaplara ilişkin kodlar oluşturulmuştur. Schwartz'ın temel değer kuramına göre, değerlerin duygusal, düşünsel ve davranışsal boyutları bulunmaktadır (Schwartz, 1992). Dolayısıyla salt davranış üzerinden değerleri ele almak yeterli görülmemektedir. Bu yüzden değerlere ilişkin yaklaşımlarda davranış veya davranım yerine eylem tabiri kullanılmıştır.

Katılımcı çocuklarla yapılan görüşmelerde “bakım personellerinin önem verdiği değerler”, “bakım personellerinin çocuklarda görmek istediği davranışlar”, “çocukların bakım personellerinden etkilenecek kazandığı alışkanlık ya da davranışlar” gibi bakım personellerinin onayladığı ve onlardan model alınan eylemlerine yönelik görüş ve düşüncelerin incelenmiş ve Tablo 1’de öne sürülen değer eylemlerine ulaşılmıştır.

Tablo 1

Değer Eylemlerine İlişkin Çocukların Görüşleri

Değer Eylemi	f
Çalışkan ve başarılı olma	18
Kurallara uyma / Akıllı durma	16
Temizlik ve sağlık	16
Dürüstlük	13
Düzenli olma	7
İyi geçinmek	7
Dini eylemler	4

Yardımsverlik	3
Hoşgörü	1
Sorumluluk	1
Saygı	1
Kitap okuma	1

Çocuk katılımcıların görüş ve düşüncelerine göre toplam 12 değer eylemi belirlenmiştir. Bu değer eylemleri içerisinde en çok çalışkan ve başarılı olma, üzerinde durulduğu görülmektedir. Her bir değer eylemi, süreç içerisinde, çocukların çoğu zaman farkında olmadan yerine getirdiği, içselleştirdiği eylemlere (duygu, düşünce ve davranım) dönüşmektedir. Bu eylem sadece bakım personeli ve bir çocuk arasındaki ilişki değildir; aynı zamanda çocuk evi ortamında kalan herkesin sosyal etkileşimi sayesinde gerçekleşmektedir. Genel olarak bakım personelleri eylemleri “onaylayıcı kişi” ve “model alınan kişi” konumundadır.

Tablo 1’e göre 18 çocuğun görüş ve düşüncelerinde bakım personellerinin yaklaşımlarında “Çalışkan ve Başarılı” olma değer eylemi üzerinde durulmaktadır. Buna göre katılımcı çocuklardan Ç-1 “Ders çalışmamıza, gayret etmemize...”, Ç-3 “Sınav notlarını yükselttiğimiz zaman...”, Ç-4 “Ders çalışıyoruz... Ders ve temizliğe dikkat ederler. Ders çalışmamıza önem verirler... Derslerimle ilgili olduğumda, yüksek not aldığımızda mutlu olurlar”, Ç-5 “Ders çalışmamıza çok önem veriyorlar. Bazen ders çalış diyorlar, daha çok kendim çalışıyorum. Sonra ablalar kontrol ediyorlar”, Ç-6 “Daha iyi okuduğumuzda, sınavlardan yüksek not aldığımızda mutlu olurlar.”, Ç-7 “Ders çalıştırıyorlar.”, Ç-8 “Destek oluyorlar. Ders çalıştırıyorlar.”, Ç-9 “Derslerde başarılı olmamıza... Sınavlardan yüksek not alınca”, Ç-11 “Ödevlerimizi yapmadan televizyon izlememek...”, Ç-12 “Destek oluyorlar, ders çalıştırıyorlar”, Ç-13 “Sınavlardan yüksek not aldığımızda...”, Ç-15 “Mesela sınavdan güzel alınca...”, Ç-16 “Derslerimde yardımcı oluyorlar. Ödevleri bitirince ablalar kontrol ederler.”, Ç-17 “... Başarılı olmak için.”, Ç-20 “Ders çalıştığım zaman.”, Ç-21 “Ders çalış diyorlar.”, Ç-22 “Ders çalışmamıza (dikkat ederler)”, Ç-23 “Ders anlatması güzel.” gibi ifadelerine sıklıkla karşılaşılmaktadır. Schwartz’ın Başarı Değer tipini içeren, “kendini güçlendirme” kültürel değeri üzerinde durulmaktadır.

Kurallara uyma / Akıllı durma, değer eylemi de bakım personellerinin üzerinde durduğu ve çocukların benimseyip kabullendiği değerlerdir. Buna göre Ç-1 “Akıllı durduğumuz zaman mutlu oluyorlar.”, Ç-2 “Akıllı durunca mutlu oluyorlar... Çok iyi ilişkilerimiz var, kurallar var.”, Ç-3 “Konuşmalarına dikkat ediyorum. Güzel konuşuyorum, kaba konuşmuyorum. Dikkat ediyorum.”, Ç-4 “Herkes kurallara uyuyor.”, Ç-5 “Akıllı olduğum zaman.”, Ç-6 “Kurallar var. Evde koşmamalı, kavga etmemek, yemekten sonra kesinlikle elleri yıkıyoruz.”, Ç-7 “Akıllı durunca.”, Ç-10 “Akıllı ve temiz olmamıza...”, Ç-12 “İyi davranış yaptığımız zaman.”, Ç-13 “Kuralı bozanı uyarıyoruz. Bir daha yaparsa tekrar uyarıyoruz”, Ç-19 “Yaramazlık yapmadığım zaman.”, Ç-20 “Akıllı durmamıza. Annemiz akıllı durmamız konusunda bizi uyarır.”, Ç-21 “Akıllı durduğumuz zaman.”, Ç-22 “Uslu durmamıza.”, Ç-23 “Bazen gürültü oluyor... (Anneler) bizi uyarıyor.”, Ç-24 “Şımarmamıza. Akıllı durduğumuz zaman, anneleri üzmediğimiz zaman.” şeklinde ifade ederek durumu belirlemektedirler. Bu durumda Schwartz’ın “Uyumluluk” değer tipini içeren “Muhafazakârlık” kültürel değerini göstermektedir.

Temizlik, değer eylemi de bakım personellerinin üzerinde en çok durduğu ve çocukların benimseyip kabullendiği değerler arasında görülmektedir. Ç-1 “Temizlik”, Ç-2 “Temizliğe önem verin. ...sigara içen insanların yanında gezmeyin.”, Ç-3 “Genelde sağlık üzerinde duruyorlar. Dikkat ediyorlar.”, Ç-4 “Temizliğe çok önem veriyorlar. Temizlik Allah’ın emridir.”, Ç-5 “Temizliğe önem verirler. Sürekli dişleri fırçalamamızı... derler.”, Ç-6 “Sağlığımıza dikkat ediyorlar. Temizliğe önem verirler.”, Ç-9 “Kıyafetlerimizin temizliğine dikkat ederler.”, Ç-10 “Akıllı ve temiz olmamıza.”, Ç-11 “Tertipli, düzenli, temiz.”, Ç-13 “Temizliğe...”, Ç-14 “Okuldan geldiğimizde çorapları değiştirmeye, yerde pislik görünce alınmasına, temizliğe dikkat ederler.”, Ç-15 “Temiz olmamıza...”, Ç-17 “Güzel, çünkü tertemiz.”, Ç-18 “Tuvaleti temiz, lavaboyu temiz bırakmamıza.”, Ç-20 “Temizliğe.”, Ç-23 “Sağlığımıza dikkat ederler.” ifadelerinde görüldüğü gibi temizlik ve sağlık konusu birlikte ele alınmaktadır.

Çocukların görüş ve düşüncelerine göre dürüstlük değer eylemi de bakım personellerinin üzerinde durduğu ve çocukların benimsediği değerlerden olduğu görülmektedir. Burada dürüstlük değer eylemi, çok farklı şekillerde ifade edilmektedir. Dürüstlük değer eylemi, doğruyu söyleme, yalan söylememe şeklinde de kendisini göstermektedir. Bu duruma ilişkin olarak Ç-1 “Yalan söylemediğimiz zaman...”, Ç-5 “Dürüst olmamıza önem verirler.”, Ç-7 “Yalan söylememeye dikkat ederler. Doğru olanı yapınca annem çok mutlu olur.”, Ç-8 “Dürüst olduğum zaman.”, Ç-10 “Dürüst olmamıza. Arkadaşlarına karşı dürüst ol, yalan söyleme diyorlar.”, Ç-11 “Dürüst olmamızı isterler.”, Ç-14 “Doğruyu söyleyince...”, Ç-15 “Yalan söylemememiz...”, Ç-16 “Yalan söylemediğimiz zaman. Doru söylememizi isterler.”, Ç-17 “Dürüst olmak.”, Ç-20 “Dürüstlüğe.”, Ç-22 “Yalan söylememize dikkat ederler.”, Ç-23 “Doğru söyleme önem verirler.”, Ç-24 “Doğru söylememize...” şeklindeki ifadelerle göre çocuk evlerinde dürüstlük değer eylemi üzerinde durulmaktadır. Bu durum Schwartz’ın Geleneksellik Değer tipinin yer aldığı “Muhafazakârlık” kültürel değeri ile açıklanabilir.

Tablo 1’e göre katılımcılardan Ç-22 “Düzenli, tertipli olunca” ile Ç-1 “Arkadaşıma iyi davranmamızı isterler.”, Ç-3 “İyi geçinmemizi isterler.”, Ç-12 “Güzel davranırsak.”, Ç-17 “Namazımı tam kıldığım zaman, bir de sadaka verdiğim zaman.”, Ç-11 “Sorumluluklarımızı yerine getirdiğimiz zaman.”, Ç-13 “Büyüklere saygılı davranmayı... bu ortamda elde ettiğimi düşünüyorum.”, Ç-1 “Kitap okuduğumuz zaman...” şeklindeki ifadelerine göre bakım personelleri çocukların uyumlu olmalarını daha çok istemektedirler. Çocukların ifadelerindeki her bir değer eylemi Schwartz’ın Temel Değer Kuramına göre, “Uyumluluk” değer tipinin yer aldığı “Muhafazakârlık” kültürel değerini göstermektedir. Kitap okuma değer eylemi, “Yenilikçilik” değer tipinin bir yansıması olarak da görülebilir. Ancak çocukların okudukları kitaplar, bakım personellerinin onayından geçmektedir. Bu durumu Ç-24 “Annelere sorarak bize uygun kitapları verirler.” şeklinde ifade etmektedir. Ç-18 “En çok yardım ettiğimizde.” ifadesindeki değer eylemi ise Schwartz’ın temel değer kuramına göre, “Yardımseverlik” değer tipinin yer aldığı “Kendini Aşma” kültürel değerini göstermektedir.

Tablo 1’e göre belirlenen değer eylemleri için, 69 defa “Muhafazakârlık”, 18 defa “Kendini Güçlendirme” ve 3 defa da “Kendini Aşma” temel değerlerine yönelik söylemler kullandıkları görülmektedir. Schwartz’ın “Kendini Aşma” ve “Kendini Güçlendirme” değer eylemleri çatışan değerler olarak gözükmektedir. Çocukların görüşlerine göre çocuk evlerinde bakım personelleri 1 yerde “Yardımseverlik” değer eyleminden bahsetmektedir. Genel olarak başarı, kurallara uyma, temizlik, düzenlilik gibi değerler öne çıkmaktadır. Bu durumda “Muhafazakârlık” ile “Kendini Güçlendirme” değer eylemleri arasında bir çatışma söz konusu değildir. Buna göre bakım personelleri genel olarak gündelik hayatta toplumla uyumlu ama kendi ayakları üzerinde duran bireyler yetiştirmek istemektedirler.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Değerler, insanların duygu, düşünce ve davranışlarına yön veren standart ölçüler olarak kabul edilmektedir (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992). Bu tanımdan yola çıkarak değerler, insan eylemlerinin duygusal, düşünsel ve davranışsal boyutlarının anlaşılmasında belirleyici rolü bulunmaktadır. Bu bağlamda sosyal bilimlerde insanın bütün eylemleri, değerle ilişkili olduğu öne sürülmektedir. Ancak insan eylemlerinde değerlerin nasıl oluştuğu, kültürel olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla değerler ile ilişkili standartlar toplumdan topluma ve aynı toplumun farklı zamanlarında değişebilmektedir. Diğer bir ifadeyle her değer ve değer eylemi, belli kültür ortamında oluşmaktadır. Schwartz’ın yaklaşımlarına göre evrensel olarak 10 temel değer tipi ve bu değer tiplerinin arasındaki çatışma ve uyum ilişkisine bağlı olarak kültürel değerler ortaya çıkmaktadır.

Araştırma bulguları Schwartz (1992) çalışması ile karşılaştırılabilir. Değerlerin oluşumu sosyal onay ve model olma sayesinde gerçekleştirilmektedir. Ailede ebeveynler, okulda öğretmenler, çocuk evlerinde bakım personelleri bu rolü üstlenmektedirler. Bu bağlamda bakım personelleri, çocukların eylemlerini onaylayıcı ve çocuklar için model alınan kişidir. Araştırmaya göre çocuk evlerinde kalan çocuklara, bakım personelleri tarafından “çalışkan ve başarılı, kurallara uymaları / akıllı durmaları, temizlik ve sağlık, dürüstlük, düzenli olma, iyi geçinmek, dini eylemler, yardımseverlik, hoşgörü,

sorumluluk, saygı ve kitap okuma” değer eylemleri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu durum Schwartz’ın değer kuramına göre genel olarak “*Kendini Güçlendirme*” ve “*Muhafazakârlık*” kültürel değerleri ile örtüşmektedir. Bu bağlamda çocuk evlerinde değer çatışmasına sebebiyet verecek etkinliklerden uzak durmaya çalıştıkları görülmektedir. Schwartz’ın çalışması ile karşılaştırıldığında çocukların güvenlik, uyma ve geleneksel yaklaşımlar, teme değerler açısından muhafazakârlığı gösterirken; çocukların eğlence, başarı ve sosyal çevreden kabul görme şeklindeki temel değerler ile ilgili yaklaşımları açısından kendini güçlendirmeyi gösterebiliriz.

Sonuç olarak araştırmanın ortaya çıkardığı bulgular genel olarak değerlendirildiğinde çocuk evlerinde yaşayan çocukların benimsediği değer eylemlerin Schwartz’ın değerler kuramı çerçevesinde ortaya konan değer tipleri ve kültürel değerler açısından uyumlu olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında bakım personelleri ile çocuklar arasındaki etkileşime dayanılarak bulgular elde edilmiştir. Sosyalleşme süreci günümüzde ebeveyn, öğretmen veya bakım personelleri ile sınırlı değildir. Bu bağlamda çocuklarda değerlerin oluşumunu etkileyen birçok husus bulunmaktadır. Ancak bakım personelleri de toplumsal süreçlerden etkilenmektedir. Ortaya çıkan değer eylemleri salt bakım personelleri ile çocuklar arasındaki etkileşime bağlayarak değerlendirilemez. Dolayısıyla bakım personellerini etkileyen süreçler değişmediği sürece, çocukların değer eylemleri de büyük oranda değişmeyecektir.

Öneri olarak bu tür değer araştırmalarında ortaya çıkabilecek farklılıkları gözlemlemek ve anlayabilmek için boylamsal çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca doğrudan belirlenen değer tipleri üzerinden değil de, araştırma sürecinde katılımcıların görüş ve düşüncelerinden yola çıkarak değer eylemlerini belirleyebilmek, araştırmacının yönlendirici olmaması açısından önemli görülmektedir. Bu açıdan farklı örneklem grupları ile yapılacak bu tür nitel çalışmalar ile farklı değer eylemleri ortaya çıkabilir. Bu tür çalışmalar araştırmacılara karşılaştırma yapabilme olanağı sunmaktadır.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışma tek yazarlı olduğu için yazarın katkı oranı %100’dür.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması oluşturacak bir husus yoktur.

Teşekkür ve Açıklama: Bu makale 2019 yılında Prof. Dr. Serdar SAĞLAM’ın danışmanlığında hazırlanan “Kurum Bakımı Altındaki Çocuklarda Değer Oluşumu: Ankara Çocuk Evleri Örneği” adlı doktora tezinden üretilmiştir. Bu vesileyle çalışmanın hazırlanması ve yürütülmesi sürecindeki katkılarından dolayı tez danışmanım Prof. Dr. Serdar SAĞLAM’a teşekkür ederim.

Kaynaklar

- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Bandura, Albert. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice Hall.
- Bauman, Z. (2018). *Bireyselleşmiş Toplum*. (Y. Alogan, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. K. Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çoban, M. (2018). Değerler Eğitimi ve Ahilik İlkeleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 87-102.

- Demirutku, K. ve Sümer, N. (2010). Temel Değerlerin Ölçümü: Portre Değerler Anketinin Türkçe Uyarlaması, *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25), Haziran, 17-25.
- Dılmaç, B. (2007). *Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği İle Sınanması*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Güngör, E. (2019). *Doktora, Doçentlik, Profesörlük Tezleri*. İstanbul: Yer-Su Yayınları.
- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2021). *2020 Yıl Sonu Verileri*. www.cocukhizmetleri.aile.gov.tr adresinden 27.07.2021 tarihinde erişilmiştir.
- SHÇEK. (2008). *Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*, www.cocukhizmetleri.aile.gov.tr adresinden 27.07.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kamer, S. T. ve Şahin, M. (2021). Değerlere ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Milli Eğitim*, 50(230), 725-744.
- Malinowski, B. (1990), *İnsan Ve Kültür*. (F. Gümüş, Çev.), Ankara: V Yayınları.
- Morsümbül, Ş. (2014). *Değerlerin Kuşaklar Arası Değişimi: Ankara Örneği*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Özbay, Y. (2004). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi,-Kuram-Araştırma-Uygulama*. Ankara: Öğreti Yayınevi.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: Free Press.
- Schwartz, S. H. (1992). Universal in The Content And Structure Of Values: Theoretical Advances and Emprical Tests in 20 Countries. M. Zanna (Ed.). *Advances In Experimental Social Psychology* in (pp. 1-65). New York: Academic Press.
- Schwartz, S. H. (1994). Are There Universal Aspects in The Structure and Contents of Uman Values?. *Journal of Soscial Issues*, 50(4), 19-45.
- Schwartz, S. H. (2006a). A Teory of Culturel Value Orientations: Explication and Applications. *Comparative Sociology*, 5 (2-3), 137-182.
- Schwartz, S. H. (2006b). Basic Human Values: Theory, Measurement and Applications. *Revue Française de Sociologie*, 42, 249-288.
- Schwartz, S. H. (2008). *Cultural Values Orientations: Nature and Implications of National Differences*. Moscow: Publishing house of SU HSE.
- Silah, M. (2000). *Sosyal Psikoloji (Davranış Bilimi)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ülken, H. Z. (2016). *Bilgi ve Değer*. İstanbul: Doğubatu Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

In this study, it is aimed to reveal which values are tried to be given to children by the care personnel working in children's homes, which are considered among the types of institutional care. In the formation of values, care personnel are modeled by children. The formation and transfer of values in children takes place in the form of "social approval" and "modelling". Values and values-related behaviors are largely realized by "modelling". Social approval has a decisive place in the formation and adoption of values. Approved behaviors turn into values in the process. Behaviors that are modeled and approved for children are seen as social reinforcers; thus, behaviors are acquired and become permanent. According to the social learning approach, values are nourished by the immediate environment in which people grow up. The immediate environment of children living in children's homes consists of care personnel, housekeepers and other children living in the same house. Therefore, children's homes are not just a relationship between the care staff and the child. There are care staff who stay in the same house with 5-8 children and follow the psycho-social development of the children there. There are 3 care staff working in each children's home and they work in shifts. In order for value formation to take place, three situations must exist in social interaction processes. These are positive attachment, identification with the group and developing commitment to group members. In other words, the degree of attachment between care staff and children in children's homes, commitment and acceptance of the group in the home environment affect how and in what direction the values will be formed.

Method

The aim of this research is to reveal which value actions are given to children living under protective care. The study was designed as a case study from qualitative research. Case studies are used to see and identify the details that make up an event, to show possible explanations for an event, and to evaluate an event. Qualitative data are collected with the help of techniques such as observation, interview, document and speech analysis. The research is limited to children's houses, which are among the protection care types in Ankara settlement. A semi-structured interview form was created within the framework of this purpose and boundaries, and 24 children were interviewed in 7 Children's Homes, who were selected by the purposeful sampling technique among the children historically determined by the Ankara Children's Homes Coordination Center between November 2016 and February 2017. Interview technique was used in the research and a semi-structured maintenance personnel interview form was prepared in order to collect data within the scope of the research. The final form was created after a pilot study was conducted with three maintenance personnel as a result of expert opinions on the form. In this technique, the parallels between the information given by the interviewed maintenance personnel were tried to be determined. The findings were interpreted by applying content analysis to the data obtained as a result of the interviews. The main purpose of content analysis is to reach the necessary concepts to explain the collected data and to reveal the relationships between these concepts. Accordingly, the findings were created in order to show the values formed due to the actions between care personnel and children holistically, the theme of value actions was created and interpreted within the framework of Schwartz's basic theory of values.

Finding

A total of 12 value actions were determined according to the views and thoughts of the child participants. It is seen that among these value actions, being hardworking and successful is the most emphasized. Each value action turns into actions (emotions, thoughts and behaviors) that children often unconsciously perform and internalize in the process. This action is not just the relationship between a caregiver and a child; at the same time, it takes place thanks to the social interaction of

everyone staying in the children's home environment. In general, the actions of the maintenance personnel are in the position of “approving person” and “model person”.

The formation of values is realized through social approval and modeling. Parents in the family, teachers at school, care staff in children's homes take on this role. In this context, the care staff is the person who approves the actions of the children and is the model for the children. According to the research, children staying in kindergartens are expected to gain value actions such as "hardworking and successful, obeying the rules / staying smart, cleanliness and health, honesty, orderliness, getting along, religious acts, helpfulness, tolerance, responsibility, respect and reading books". is being studied. According to Schwartz's theory of value, this situation generally coincides with the cultural values of "Self-Empowerment" and "Conservatism". In this context, it is seen that they try to stay away from activities that will cause value conflict in children's homes.

“Conservatism” discourses come to the fore the most for the determined value actions. Discourses on the core values of “Self-Empowerment” and “Self-Transcendence” are also used. However, it is seen that the discourses of "Openness to Change" are not used. Schwartz's value actions "Self-Transcendence" and "Self-Empowerment" seem to be contradictory values. According to the opinions of the children, the care staff in the children's homes mention the value action “Helpfulness” in 1 place. In general, values such as success, obeying the rules, cleanliness and orderliness come to the fore. In this case, there is no contradiction between “Conservatism” and “Self-Empowerment” value actions. Accordingly, care personnel generally want to raise individuals who are compatible with the society in daily life but stand on their own feet.

Conclusion, Discussion and Recommendations

When the findings of the research are evaluated in general, it is seen that the value actions adopted by children living in children's homes are compatible in terms of value types and cultural values revealed within the framework of Schwartz's theory of values. Within the scope of the research, findings were obtained based on the interaction between care personnel and children. The socialization process is not limited to parents, teachers or caregivers today. In this context, there are many issues that affect the formation of values in children. However, care personnel are also affected by social processes. Emerging value actions cannot be evaluated solely by linking them to the interaction between care staff and children. Therefore, as long as the processes affecting care personnel do not change, children's value actions will not change to a large extent.

Within the scope of the research, findings were obtained based on the interaction between care personnel and children. The socialization process is not limited to parents, teachers or caregivers today. In this context, there are many issues that affect the formation of values in children. However, care personnel are also affected by social processes. Emerging value actions cannot be evaluated solely by linking them to the interaction between care staff and children. Therefore, as long as the processes affecting care personnel do not change, children's value actions will not change to a large extent. As a suggestion, longitudinal studies are needed to observe and understand the differences that may arise in such value studies.